

Bez lidí by to nešlo

Práce s veřejností – s místními obyvateli i návštěvníky – patří dnes už nepochybně k základním profesím, kterým musí věnovat pozornost každá správa národního parku. Ideální by bylo, kdyby takovou možnost měly také správy chráněných krajinných oblastí, to ale bohužel v současné ekonomické situaci ve státní ochraně přírody nepřipadá prakticky v úvahu. Správa Krkonošského národního parku se komunikací a vzdělávacím aktivitám věnuje aktivně řadu let, snažíme se sledovat nejnovější trendy, poučit se a inspirovat od kolegů z ostatních tří českých národních parků, ale i ze zahraničí.

Prakticky od samého počátku existence KRMAP (1963) byla kromě ochrany přírody část aktivit věnována práci s veřejností. Již v 70. letech minulého stol. se začaly rodit základy zdejší ekologické výchovy, bylo zřízeno první pobytové školící středisko ochrany přírody na Rýchorské boudě a síť informačních středisek.

Práce (nebo komunikace) s veřejností je široký pojem a také téma. Zahrnuje nejen běžnou propagaci – vydávání letáků, spravování internetových stránek a ekologickou výchovu, ale též provozování informačních center, sítě muzeí a do důsledku vzato i účast profesionálních dobrovolných strážců parku (a dalších dobrovolníků v terénu či během akcí pro veřejnost). Na strážce parku se při diskuzích o komunikaci v ochraně přírody často neprávem zapomíná. Přitom právě oni jsou v každodenním kontaktu s návštěvníky. Mylně bývají vnímáni pouze jako „zelená policie“, přitom hlavním smyslem a náplní jejich práce je být především pomocníkem, rádcem a zdrojem informací. V jejich péči se nachází veškerá turistická infrastruktura – odpočinková místa, informační panely, panoramatické mapy.

Zásadním přístupem je ale ekologická výchova. Věnujeme se všem věkovým kategoriím dětí a mladých od mateřských až po střední školy, ale také dospělým. Naše činnost probíhá přímo ve školách i v terénu. Pod společným názvem Nás učí příroda jsme vytvořili programy zaměřené vždy na jeden konkrétní druh nebo biotop, na němž lektor účastníkům vysvětluje formou příběhů vazby celého ekosystému. V současné době nabízíme mimo jiné programy zaměřené na krkonošské ledovcové kary, les, rašeliniště, lišejníky, hořec tolitovitý, mravence, lýkožrouta smrkového, obojživelníky, skorce vodního nebo jelena evropského a témata průběžně doplňujeme. Obliba programů nás motivovala k rozšíření nabídky i na minulost a vznikl seriál akcí s názvem Toulky historií Krkonoš. V podstatě neustále pořádáme různé soutěže, které mají za cíl přiblížit zajímavá fakta a fenomény krkonošské přírody a přitáhnout k nim pozornost.

Nezanedbatelnou součástí naší práce je síť krkonošských muzeí, která ročně

1 Stěžejní částí naší práce s veřejností jsou dnes terénní programy pro školky, školy a veřejnost. Na snímku účastníci programu Mravenčení. Foto J. Kašpar
2 Některé propagační a osvětové akce mohou být relativně levné a přitom mít značný dosah. Patří k nim i letošní kampaň V Krkonoších jsem doma – přijďte na návštěvu! zaměřená na klíčové živočišné druhy žijící v Krkonošském národním parku. Foto R. Drahný

přilákají zhruba 65 000 lidí. Co ale většina z nás vnímá jako běžnou komunikaci s veřejností, se dá shrnout slovem propagace a práce s médii. Z tištěných materiálů máme k dispozici edici letáků (např. Lesy Krkonoš, Zatravňování obnažených ploch,

Invazní rostliny v Krkonoších, Pravidla chování, Krkonošská muzea a informační centra Správy Krkonošského národního parku). Zásadním limitem, zvláště v národním parku s tak vysokou návštěvností (na české straně Krkonoš ca 6 milionů lidí ročně), je dostupný rozpočet, který omezuje způsob distribuce i náklad informačních tiskovin. Není v našich možnostech umístit letáky v dostatečném počtu všude, kde o ně turisté projeví zájem, proto jsou uloženy zároveň v elektronické verzi ke stažení na naší webové stránce. Návštěvníci si dále mohou zakoupit edici brožur o krkonošských unikátech, potěšit se místními produkty s logem národního parku nebo knihami o Krkonoších a v neposlední řadě vychází jednou měsíčně časopis Krkonoše – Jizerské hory, jež představuje nejobsáhlejší české regionální periodikum.

Správa KRMAP má od r. 2004 tiskového mluvčího, jehož úkolem je vyhledávat vhodná (mediálně zajímavá) témata. Na tomto místě bychom rádi uvedli jednu překážku – častý rozpor mezi srozumitelností a odbornou korektností sdělení. Odborníci mívají s požadovaným, nebo někdy ve výsledku uplatňovaným, zjednodušením ze strany médií potíže – občas předem, někdy také na základě konkrétních zkušeností. Mnozí pak odmítají kontakt s novináři, na druhou stranu někdy zase nejsou schopni rozpoznat, že výsledky jejich práce jsou atraktivní i pro laiky, kteří většinou nemají představu, jak na území národního parku probíhají projekty aplikované vědy.

Pro Správu parku jsou nejčastějším nástrojem mediální komunikace, jako i v jiných institucích, tiskové zprávy. V případě KRMAP se však neosvědčila metoda tiskových konferencí. Dnes tento způsob obecně nebývá příliš efektivní (vzhledem k požadavkům na čas), a také proto, že v našem regionu (na Trutnovsku) není mnoho místních novinářů. Pokud tiskové konference organizujeme, jedeme za novináři do velkých měst sami (Hradec Králové, Liberec, Praha).

Opomíjet nelze ani běžné internetové stránky, které by měly být profesionálně zpracované. Velký potenciál v šíření informací směrem k veřejnosti nabízejí sociální sítě, z nich u nás nejrozšířenější Facebook. Osvědčil se nám jako interaktivní prostor, svůj profil má Správa KRMAP (www.facebook.com/spravakrnapp), i časopis (www.facebook.com/casopiskrkonoše) nebo Krkonošské muzeum (www.facebook.com/krkonoskemuzeum). Všechna videa, která máme k dispozici, zveřejňujeme na webové stránce: www.youtube.com/spravakrnapp.

Ochrana přírody bývá do jisté míry stále vnímána jako záležitost, která veřejnost omezuje, a je třeba vysvětlovat, proč určitá omezení musí lidé dodržovat, čemu by svým nevhodným chováním mohli ublížit, co by mohli zničit. A také zdůrazňovat, jaké unikáty na našem území máme. Přáli bychom si, aby místní obyvatelé i návštěvníci chránili krkonošskou přírodu spolu s námi, nikoli proto, že je ohrožená, ale proto, že je krásná a mají k ní vztah.